

I na nebu zvezda

Stepenice koje krivudaju do vrata više nisu onakve kakvim ih je Vera sačuvala u sećanju. To u stvari i nisu stepenice kao što se sada prave. Više je to kamen, naslagan jedan na drugi, ali postojan i lep. Nekada su čvrste, velike ruke njenog oca, marljivo donosile jedan po jedan, dole iz potoka. Velika lipa pod kojom su roditelji, njena sestra, brat i ona često sedeli, još je tu, ali više nema ni traga od drvenog stola i panjeva kraj nje.

Sada, trideset i nešto godina kasnije, sve joj izgleda manje. Kuća od kamena i blata, nekada okrečena u belo, sa ćerami-dom, danas nema prozore, a vrata lupaju na vetru, na gornjoj šarci odvaljena. Kraj trulog ambara još stoji osušen, zarastao u travu i propao veliki обруč od korpe, ali nema više klupe na koju su bili naslagani metalni lončići, u koje je majka sadila muškatile. Da, bila je tu klupa. Dva visoka panja i preko njih greda, a oni su to zvali *klupica*. Njena pokojna baka Gospava je tu najčešće sedela. Leđa savijena od rada, lice uokvireno u čvrsto povezanu maramu, ruke izborane, ali vredne. U njima je uvek držala poneki klip kukuruza, koji je tako sedeći, krunila u svoju kecelju i bacala ga kokoškama. Dede se ne seća. Umro je pre nego je ona dovoljno porasla da može da sačuva sećanje na njega... Kažu da je bio dobar i veseo čovek. Poznavali su ga po pesmi i vedrom duhu. Majka je volela da priča, kako je često ulazio u njihovu kuću da vidi unučiće. Utrčavao je brzo i spuštao jabuku ili šaku oraha pred nju: „Uzmi, čedo moje, i ti si sad naše dete“, govorio je u žurbi.

Seća se da je tu bila i kamena ograda, ali ni nje nema više. Iznad je bila livada. Nekad su tu brali cveće za đurđevdanske venčiče, a dole niže bio je put koji su ugazili ljudi kao prečicu do pijace. Otac se uvek ljutio zbog toga, jer je tu sejao detelinu.

Vreme, samo po sebi, ostavlja trag, kao mahovina koja se taloži, kao stari panj, na kojem samo kružni godovi svedoče da je mnogo godina bio razgranato drvo. I ne zna čovek šta je bolje: da li je nesreća saseći mlade grane, uobličiti ih, ili pustiti da listaju, razgranjavaju se kako žele i na kraju svenu same od sebe. Saseca se kad smeta, kad štrči, kad zaklanja. Ne vole naši ljudi kad nešto nije u tačnom redu, kad je drugačije. Možda i zbog straha, jer red od rođenja nose u sebi, pa sve što je mimo toga njima uliva stravu, jer čovek se plaši samo onoga što ne poznaje. Urede nas od rođenja, pokažu put i ne dao ti dragi Bog da malo vrdneš sa tog puta, da slučajno svoju granu razlistaš tamo gde niko nije. Mirnom rukom će tu granu seći, kao što se seče i baca nezdravo. Kao tumor. Svako zbog svog reda sa kojim je rastao. To sasecanje ti odredi sudbinu i život.

U kući, koju su činile tri sobe, dočekala ju je stara, prijatna hladovina. U jednom kraju visoki krevet njenih roditelja i na njemu izvrnut dušek, koji su raskomadali miševi i druge životinje koje su godinama tu nalazile dom. Negde na sredini, ognjište (kasnije šporet na drva) od kojeg je ostao samo lanac koji je visio sa čađavih, pocrnelih greda. Iza ognjišta, u polutami, zeleni kredenac, nekada najdraži i najmoderniji deo nameštaja njihove kuće. Zadržao je svoju zelenu boju, ali je farba po delovima popucala i ispod nje se videlo zdravo drvo. Gledan sa ove vremenske distance, bio je pun uspomena, iako su mu sada police i fioke bile prazne. Nekada su na njegovom vrhu bile poslagane dunje, a po ivici je visio beli luk, nanizan na kanap. Njegove police su krasile vezene šustikle na koje je majka slagala par tegli slatkog, rakiju, nekoliko lepih šolja i čaša koje su koristili samo za važne goste, jer oni su sve pili iz metalnih lončića. Seća se da je pored kredenca, u istoj boji, bio okačen drveni ram u kojem je bila slika njenih roditelja sa venčanja. Otac mlad, ozbiljan. Pored njega majka. Blago savijene

glave ka ocu. Oboje bez trunke osmeha. U to vreme slike su se naručivale i mali broj ljudi ih je imao.

Na par koraka od ognjišta, negde desno od vrata, bio je prozor koji je gledao na kapiju. Seća se da je kraj prozora stajao sto i samo dve stolice kraj njega. Tu je voleo da sedi otac. Ona, majka, sestra i brat najčešće su sedeli na niskim, drvenim tro-nošcima, kraj ognjišta i to najčešće preko dugih zima kad se nije imalo posla u polju. U proleće i letnjih dana retko se i ulazilo u kuću, tek uveče, da se prespava... Desno od ognjišta je bila druga prostorija koja nije imala vrata. Veća od svih, ali uvek prazna. Jedini nameštaj bio je veliki sto koji su koristili kad je porodična slava. Po njemu je majka preko godine držala tek izvezene stolnjake i tu je često slagala nove jeleke, kad bi ih iznosila da se osunčaju i prozrače... Tu je slagala testo da se suši, sitno sečeno za supu. U kasno leto je tu po podu rasprostirala začinsko bilje i lavandu. Volela je da ga suši i sprema za čaj i hranu, a ja sam volela miris te sobe. Volela sam i koštice kajsije koje su tu čekale svoje vreme, da ih preko dugih zima krcamo uz orahe i hleb. Sa prozora te prostorije pogled je bio zaklonjen velikim hrastom, a iza hrasta je bio plot. Interesantno je da sam taj plot zauvek sačuvala u sećanju. Neke slike, naizgled bez značaja, vraćaju se kroz život same od sebe i sam Bog zna zašto pamtimo sliku koja na prvi pogled možda i nema sadržaj ili događaj u sebi. Često je sanjala tu sliku: sneg, plot i preko njega prebačeni šareni, živopisni ćilimi i ponjave, da ih mraz osveži i opere. Čudno je kako pogled u prazno može da bude slika jednog lepog života.

Okrenula se u svojoj praznini i pogled joj se zadržao na malom ogledalu, naprslom u donjem uglu, koje je u sebi imalo žute fleke vremena i zarđali metalni ram.